

УДК 338.46

Коваленко А.С., Малюта Л.Я., Сорокопуд Г.І.

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Kovalenko A. , Maliuta L., Sorokopud H.

THE ECONOMIC POSITION OF DOMESTIC BUSINESS IN THE CURRENT CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Як бачимо із проведених досліджень, в сучасних умовах війни економіка України не лише втратила значну частку потенціалу створення доданої вартості, але й зазнала суттєвих структурних змін. По-перше, з позиції сучасного стану ринку праці, вже близько 2,5 млн. українців виїхало за кордон. Кількість громадян, яка перемістилася до Західної України також вимірюється мільйонами та постійно збільшується. Одночасно, в містах, де мають місце бойові дії, також знаходяться мільйони осіб (Маріуполь, Херсон, Миколаїв, Северодонецьк, Лисичанськ, Харків, Суми, Чернігів, Київська агломерація). Тобто кількість економічно активного населення, залученого до створення доданої вартості, різко зменшується. По-друге, з позицій логістики також спостерігаємо невтішну ситуацію: відбувається морська блокада; зупинено залізничний рух на території ведення бойових дій; скасовано авіаційні перельоти; автомобільні шляхи перевантажені біженцями на захід; актуальною залишається проблема «хаотичних» блокопостів.

Таким чином, з позицій вітчизняного бізнесу ми спостерігаємо такі реалії: зменшилась можливість створення продукції та послуг через брак людських та матеріальних (фізичних) ресурсів; зменшився попит в регіонах ведення бойових дій та прилеглих до них територій через відтік населення; фізична неможливість ведення бізнесу через бойові дії (наприклад, це актуально для металургійного комплексу та енергетики (м. Маріуполь та Запоріжжя)), неможливо організувати посівну на частині територій, збувати продукцію на експорт через логістичні проблеми, тощо.

Враховуючи зазначені вище факти для економіки України в умовах ВС, можна визначити наступні ключові проблеми: суттєва зміна структури попиту та виробництва; страта ринків збуту; страта персоналу; руйнування економічної зв'язності через порушення логістики та ланцюжків створення доданої вартості.

Аналізуючи події останніх місяців, бачимо, що нагальною потребою у даному контексті є удосконалення нормативно-правового забезпечення для усіх галузей національної економіки. Економічний його блок, прийнятий за останні 2 тижні, в першу чергу торкається митної політики, податкової політики, державних закупівель, відтермінування звітності тощо. Хоча всі перелічені нормативні зміни є безумовно корисним, але є й такі, що навпаки заважають роботі бізнесу - перш за все, це блокування відшкодування ПДВ при експорті, призупинення реєстрації електронних податкових накладних та перехід на формування податкового кредиту з урахуванням твердих копій первинних документів. У результаті, експортери зазнають додаткових втрат, а ряд компаній, передусім, торгові мережі, зіштовхуються з необхідністю різко збільшити штат бухгалтерів, тоді як багато співробітників, навпаки, змушено припинили роботу. Також, вказані позитивні зміни переважно спрямовані на полегшення умов ведення бізнесу та зниження транзакційних видатків, але не торкаються принципових питань втрати ринків та можливостей продовження економічної діяльності в умовах, що склалися на сьогоднішній день.